

LITTERAE VASCONICAE

Euskeraren
Iker Atalak

15

LABAYRU FUNDAZIOA
BILBAO BIZKAIA KUTXA FUNDAZIOA

BILBAO
2015

LABAYRU FUNDAZIOKO HIZKUNTZA ARLOAREN ALDIZKARIA

Zuzendaria

ADOLFO AREJITA
Labayru Fundazioko zuzendaria
Deustuko Unibertsitatea

Idazkaritza burua

SEGUNDO OAR-ARTETA
Labayru Fundazioa

Idazkaritza

ASIER ASTIGARRAGA
Arizmendi ikastola
ENEKO BARRUTIA
Bilboko Hizkuntza Eskola
K. JOSU BIJUESCA
Deustuko Unibertsitatea
IGONE ETXEBARRIA
Labayru Fundazioa
S. GARTZIA TRUJILLO
Elizbarrutiko Teologia eta Pastoraliza Institutua
JABIER KALZAKORTA
Deustuko Unibertsitatea
ANDER MANTEROLA
Labayru Fundazioa

Edizio-Taiuketa

IKEDER, S. L.

LABAYRU FUNDAZIOA

Larrauri 1-A, 5.a
48160 DERIO

Tel.: 944 060 171 - Faxa: 944 060 173

idadkaritza@labayru.eus

www.labayru.eus

© Artikuluena, autoreak eurak.

© Argitaraldi honena: Labayru Fundazioa-Bilbao Bizkaia Kutxa Fundazioa.

ISSN: 1132-0702

Lege Gordailua: BI-847-94

Fotokonposizioa: Ikur, S. A.

Silutegia: Impresión Tecnigraf, S.L.L.

Azala: Tolosa.

HELBURUAK

Litterae Vasconicae. Euskeraren Iker Atalak aldizkaria Labayru Fundazioko Hizkuntza eta Literatura arloko agerkarietako bat da. Hor argitaratzen ditu hizkuntza eta literaturari buruzko ikerketa-lanak, bai gure esparruko bai kanpoko ikerlari eta adituek egindakoak.

Aldizkaria urte birik behin ateratzen da. Aldizkari honetako artikuluak, Latindex katalogoan sailkatu eta zerrendatzen dira.

OBJETIVOS

Litterae Vasconicae. Euskeraren Iker Atalak es una de las revistas del departamento de Lengua y Literatura Vascas de Labayru Fundazioa. En ella se publican los trabajos de investigación relacionados con la lengua y literatura, de profesores y estudiosos tanto del ámbito vasco como externos.

La revista tiene periodicidad bianual. Los artículos publicados en esta revista son catalogados e indexados en el catálogo Latindex.

OBJECTIFS

Litterae Vasconicae. Euskeraren Iker Atalak est l'une des revues du département de Langue et Littérature basques de Labayru Fundazioa. Y sont publiés tous les travaux de recherche portant sur la langue et la littérature que mènent enseignants et spécialistes, tant au Pays basque qu'à l'extérieur.

Sa publication est biannuelle. Les articles publiés dans cette revue sont catalogués et indexés dans le catalogue Latindex.

PURPOSE

Litterae Vasconicae. Euskeraren Iker Atalak is one of the journals of the Department of Basque Language & Literature at the Labayru Fundazioa. The journal publishes research work concerning the language or literature, by Basque and other lecturers and scholars.

The journal appears twice a year. The articles published in this journal are catalogued and indexed in the Latindex catalogue.

AURKIBIDEA

Aurkezpena	9
LITERATURA	
SEBASTIAN GARTZIA TRUJILLO. Jean Etchepare, Aldudeko medikua. Euskal Modernitatearen Brankako irudia (II)	11
MERCHE ACILLONA. Eguileor “Atxerre” en la prensa nacionalista vasca de los primeros meses de la Guerra civil	59
JABIER KALZAKORTA. Jose Ariztimuño “Aitzol”en dantza-kopla bilduma	91
HIZKUNTZALARITZA	
ENEKO ZULOAGA. Juan Ignazio Astigarragaren lexikoaz	131
SINESIO ESTIBALLES. Urigoitiko (Orozko) hizkeraren sintaxiaren fenomeno- rik sinpleenak	157
CARMEN ISASI. <i>Fuero Nuevo</i> de Bizkaia: un apunte de crítica textual	213
<i>Irudien argibidea</i>	233

AURKEZPENA

Litterae Vasconicae Euskeraren Iker Atalak aldizkariaren 15. zenbakia literatura eta hizkuntzalaritzako artikuluekin osotzen da gehien baten, bakoitzaren barruan gaietan barietate handia dagoela.

Literaturako atala zabaltzeko, Sebastian Gartzia Trujillok Jean Etxepare medikuari buruzko lana dakar. Berez, aurreko zenbakian argitaratu zen artikulua bigarren zatia da hau. Jean Etxepare modernitatearen ikurtzat aurkezten du, bai idazle gisa, bai gizatasunean. Erljioaren gaineko kezka haren idatzietan nola ageri diren eta zeren erakusgarri diren aztertzen du zehatz eta mehatz artikulugileak.

Merche Acillonak Genaro de Egileor *Atxerre*-ren kazetaritza-lanak aztertu ditu. Gerra Zibileko hasierako hiletan, harik eta *Lan Deya*-ko zuzendari izendatu arte, egunero-egunero idazten du *La Tarde* egunkarian. Gerraren inguruan kazetaritzak zer eragin izan zuen herriarengan konturatzeko adibide egokia da.

Jabier Kalzakortak herri-literaturari, eta horren barruan dantza-koplen arloari, heldu dio berriz ere. Horretan aditurik handienetako dugu Kalzakorta, eta oraingoan ere koplak bilduma luzea eta guztiz interesgarria erreskatatu du, orain arte argitaratu gabe egon baita. Jose Ariztimuño *Aitzol* zenak *El Día* egunkarian egindako deialdian osotutako bilduma da. Corpus ederra eta interesgarria, berrehundik gora koplaz osotua. Deigarria da horietatik ia erdia Diman batuak direla.

Eneko Zuloagaren artikulua ematen die hasiera hizkuntzari buruzko lanei. Lehenago Bizente Sarriaren sermoietan oinarrituta egin zuen antzera, oraingoan Juan Ignazio Astigarraga frantziskotar basauriarraren lexikoa izango du berbagai. Frantziskotar horren sermoi bilduma Labayru Fundazioak argitaratu zuen 2007an. Lexikoari erreparatu dio egileak; izan ere, azken helburua XIX. mendearen hasieran Nerbioi ibarraren iparraldeko berbetaren eta literatur bizkaieraren nondik norakoak hobeto ezagutzea baitu.

Sinesio Estiballesek be hizkuntza hartzen du aztergai, baina beste eredu batean. Orozkokoa izanik, hango berbeta aztertuko du, ahozko hutsa, berak entzundako modu-moduan jasota. Eta hizkuntza eredu horren bila herriko hiztun edadekoengana jo du, galtzen edo aldatzen doan eredua gordetzeko. Joskerari erreparatu dio, esaldiak lotzeko moduari. Entzundako moduan eman, eta argibideekin idatzira ekarriko ditu banan-banan.

Carmen Isasiren artikulua Foruari buruzkoa da. Foruen testuetan badira aldaera batzuk kontuan hartzekoak. Aldaera horiek hizkuntza aldetik konparatuz gero, testua bera hobeto ulertu ahal izango dugu eta denboran zehar transmisioa nola egin den ere hobeto jakingo dugu.

Litterae Vasconicae
Idazketa Batzordea